

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΑΘΩΝ.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΤΗΣΙΑ

Προπληρωτέα

Διὰ τὸ ἑσωτερικόν δρ. 12.

Διὰ τὸ ἔξωτερικόν » 15.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ.

Συντάσσεται ὑπὸ Δ. Πανταζῆ καὶ ἐκδίδεται δαπάνῃ αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἐπιτηρείται πᾶσα διοικητικὴ αὐτῆν ἀφορῶσα. Τιμὴ καταχωρήσεως ἀγγελιῶν λεπτὰ 15 ὁ στίχος.

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες εἰσι σπουδαῖοι.

(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ).

Ἐὰν ᾗς φιλομαθής, ἔση καὶ πολυμαθής. (ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ).

Ἀθήνησι, τῇ 11 Φεβρουαρίου 1856.

Παρά τοῖς Κ. Κ. Διδασκάλοις καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν Τεχνουργιῶν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ.

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῖς Κ. Κ. Ἑλλήσι Προξένοις καὶ τοῖς ἰδιαιτέροις ἐπιτροπικοῦ ἐκδότου.

Ἐκδίδεται τετράκις τοῦ μηνός.

Ὁ Τάνταλος.

« Ταντάλου τάλαντα τανταλίζεται » (Ζηνοβ. Ἐκ. ΣΤ. 4)

« Ταντάλου κήπους τρυγᾷν.

« Ταντάλου δίκαι. »

Φίλε Γ.

Ἡρώτησας ἡμᾶς τί ἄρα δηλοῦσιν αἱ παροιμίαι αὗται καὶ τίσιν ἐφαρμοζονται; Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐξηγήσεως τῶν παροιμιῶν τούτων, ἐπισυνάπτομεν διὰ βραχέων « ὡς ἐξ ὀλίγου γενομένης ἡμῖν τῆς προστάξεως » τὰ περὶ τοῦ δόντος ἀφορμὴν εἰς γένεσιν αὐτῶν ὀλβιαδαίμονος μὲν τὴν ἀρχὴν, ἐξ ἀβουλίας δὲ εἰς τελείαν καὶ ἀνεπανόρθωτον περιπεσόντος ταλαιπωρίαν ἐπὶ τέλους Ταντάλου, καὶ ἐν τούτοις εὐρήσεις αὐτῶν τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν. Ἐκ τῆς μελέτης τῶν περὶ αὐτοῦ ποικίλων μύθων μεγάλαι ἐξάγονται ἀλήθειαι, θεβαιοῦμεναι ἐκ πλείστων γεγονότων τοῦ βίου, καὶ δεικνύουσαι, ὅτι τὸ πλείστον ὁ ἄνθρωπος γίνεταί αὐτὸς δημιουργὸς καὶ τοῦ εὖ εἶναι αὐτοῦ καὶ τοῦ κακῶς ἔχειν.

Ὁ Τάνταλος γέγονεν υἱὸς τοῦ Διὸς ἐκ τῆς Πλουτοῦς, ἢ κατ' ἄλλους, τοῦ Τρώλου (Σχολ. ἐκ Εὐριπ. Ὀρέστ. 5, Τζετ. Χιλ. ε. 444, Ἀποστόλ. Ἐκ. ΙΗ 7, Hygin. Fab. 82 154, Ἀντων. Λιβ. 36). Ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὑπὸ τινῶν μὲν ὀνομάζεται Εὐρύκλεια (Σχολ. Εὐριπ. ἄνωτ. Τζετ. ἐκ Λυκοφρ. 52) ὑπ' ἄλλων δὲ Ταυγέτη ἢ Διώνη (Hygin. Fab. 82, Ovid Met. VI. 174) καὶ ὑπ' ἄλλων τέλος Κλυτία ἢ Εὐπρυτώ (Σχολ. Εὐριπ. Ὀρέστ. ΙΙ, Ἀποστόλ. ἄνωτ.) Ἦν δὲ πατὴρ τοῦ ἰδέλοπος, τοῦ Βροτέου, καὶ τῆς Νιόβης (Σχολ. Εὐριπ. Ὀρέστ. 5 Διδ. Δ. 74). Πᾶσαι αἱ παραδόσεις συμφωνοῦσιν ὅτι γέγονε πλούσιος βασιλεὺς, ὅθεν ἡ πρώτη ἀνωτέρω παροιμία ἐπὶ τῶν ὀλβίων καὶ εὖ ἐχόντων, ἀλλὰ κατὰ μὲν τινὰς τῆς Λυδίας, τῆς ἐν Φρυγίᾳ ἢ Παφλαγονίᾳ Σιτύλου, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Ἀργεῶν ἢ τῆς Κορίνθου (Hygin. Fab. 124, Serv. εἰς Aen. vi. 603, Διόδωρ. ἄνωτ.) Ὁ Τάνταλος φημιζέται ἰδίως ἐν τοῖς ἀρχαίοις μυθεύμασι διὰ τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ μετὰ θάνατον ἐν τῇ ὑποχθονίᾳ χώρα ἀυστηρὰν τιμωρίαν, ἧς πολλοὶ καὶ διάφοροι αἱ αἰτίαι λέγονται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ἡ κοινότερον φερομένη ἐστίν, ὅτι ἀξιώθεις τῆς τραπέζης τῶν θεῶν ἐδημοσίευσεν αὐτῶν τὰ μυστήρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐκόλασαν αὐτὸν ἐν τοῖς ὑπὸ γῆν δίκαιωτηρίοις, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Ὀμήρου ἔπεσιν ζωηρῶς περιγράφεται (Ὀδύσ. Α. 582 κλ.)

Καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον, χαλέπ' ἄλγε' ἔχοντα ἑσταότ' ἐν λίμνῃ. ἢ δὲ προστέπλαζε γενεῖω· στεῦτο δὲ διψῶν, πῖειν δ' οὐκ εἶχεν ἐλέσθαι. ὅσσάκι γὰρ κύψει ὁ γέρων, πῖειν μενεαίνων, τοσσάχ' ὕδωρ ἀπολέσκει ἀναβροχέν' ἀμφὶ δὲ πόσσι γαῖα μέλαινα φάνεσκε, καταζήνασκε δὲ δαίμων δένδρεα δ' ὑψιπέτηλα κατάκρηθεν χέε καρπὸν, ὄγγυαι καὶ βόαι καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι, συκαὶ τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαίαι τηλεθώσαι. τῶν ὀπότ' ἰθύσει ὁ γέρων ἐπὶ χερσὶ μάσασθαι, τὰς δ' ἄνεμος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιοέοντα.

Ἄλλοι δὲ ἀρχαῖοι προστιθέασιν, ὅτι ἐφύπερθεν αὐτοῦ ἦν ἡρτημένος λίθος ἀπειλῶν νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. (Πινδ. Ὀλ. Α. 90, Εὐριπ. Ὀρ. 5 κλ.) Ἄλλη δὲ παράδοσις λέγει, ὅτι θέλων νὰ δοκιμάσῃ τοὺς θεοὺς, διακόψας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πελοπα, ἐγκαθῆ-

κε λέβητι καὶ ἐψήσας τοῖς θεοῖς παρέθηκε φαγεῖν (Hygin. κ. λ. ἄνωτ). Τρίτος μῦθος λέγει ὅτι ὁ Τάνταλος κλέψας τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν ἐκ τῆς τραπέζης τῶν Θεῶν προσήνεγκεν αὐτὰ τοῖς φίλοις αὐτοῦ (Πινδ. Ὀλ. 98, Τζετ. Χιλ. 456) Τετάρτη τέλος παράδοσις ἀναφέρει, ὅτι ἡ Ῥέα διώρισε νὰ φυλάττηται ἐν Κρήτῃ ὁ Ζεὺς, νῆπιος ἔτι ὢν, καὶ ἡ τροφὸς αὐτοῦ ὑπὸ χρυσοῦ κυνός, ὃν ὁ Ζεὺς ὕστερον κατέστησε φύλακα τοῦ ἐν Κρήτῃ Ἱεροῦ αὐτοῦ. Ὁ Πάνδαρος ἀποκλέψας τὸν κύνα τοῦτον καὶ κομίσας αὐτὸν εἰς τὸ ἐν Λιδύᾳ ὄρος Σίτυλον παρέθηκε αὐτὸν τῷ Ταντάλῳ ἵνα φυλάσῃ αὐτόν· ὅτε δὲ ὕστερον ἐζήτησεν αὐτόν ὁ Πάνδαρος ὁ Τάνταλος ὤμοσεν ὅτι οὐδέποτε ἔλαβεν αὐτόν· ὅθεν ὁ Ζεὺς τὸν μὲν Πάνδαρον μετεμόρφωσεν εἰς λθον, τὸν δὲ Τάνταλον κατέρριψεν ἀπὸ τοῦ Σιτύλου (Ἀντων. Λιβ. 36)· ἕτεροι ὅμως λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ταντάλου τὸν κύνα, καὶ ὅτι ἡ ἐπιτορκία ἐνώπιον αὐτοῦ ἐγένετο, ὅθεν ὁ Ζεὺς ὀργισθεὶς ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸ ὄρος Σίτυλον (Σχολ. Πινδ. Ὀλ. 90, 97). Ὁ Πausanias λέγει ὅτι εἶδε τὸν τάφον αὐτοῦ θεῶς ἄξιον (Paus. B. 22, 4, ε. 13. 4). Ἐν τῇ εἰς Δελφοὺς λσσχη ἦν γραφὴ παριστάνουσα τὸν Τάνταλον τιμωρούμενον κατὰ τὰ φερόμενα ὑπὸ τῆς κοινοτέρας παραδόσεως « ὑπὸ τούτῳ δὲ τῷ πῖθῳ Τάνταλος καὶ ἄλλα ἔχων ἐστὶν ἀλγεινὰ, ὅποσα Ὀμηρὸς ἐπ' αὐτῷ πεποίηκεν, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς πρόσσεστιν οἱ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐπηροτημένου λίθου δεῖμα » (Paus. I. 31. 2).

Ὡς ἡ πρώτη εὐδαιμονία, οὕτω καὶ ἡ ἐπ' ἔσχατον ποιῆ τοῦ Ταντάλου γέγονεν ἀφορμὴ παροιμιῶν τοῖς πάλοι, ὧν εἰσι καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης διατριβῆς· ἐκ τούτου δὲ καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἰδανέσθησαν τὸ αὐτῶν ῥῆμα « To tantalize » ὅπερ δηλοῖ παρ' αὐτοῖς « κενὰ ἐλπίζειν — προθέσεων ἀποτυγχάνειν — πρὸς τὴν ὄψιν ποθητῶν μὲν ἀλλ' ἀνεφίκτων ἀγαθῶν θλίβεσθαι — Ταντάλου δίκαις ὑπέχειν. »

Περὶ τῶν παροιμιῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

(Συνέχεια· ἰδ. ἀριθ. 148)

Ὅπως πράττει τις συνήθως καὶ αὐθορμήτως, τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ ἦθος, τοιοῦτος ὁ τρόπος αὐτοῦ. Παροιμίαι περιέχουσαι παραγγέλματα περὶ τῆς διαγωγῆς, εἶναι τρόπον τινα νόμοι, τοὺς ὁποίους τὸ ἔθνος δίδει εἰς ἑαυτὸ, καὶ οἱ ὅποιοι, καθὸ προκύπτουντες ἀμέσως ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἔθνους, εἶναι καὶ ἀκριβῆς αὐτοῦ ἐρμηνεία. Ὁ ἀνώτατος τῶν ἡμετέρων πράξεων λόγος εἶναι ἡ σχέσις τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ὑπολαμβάνει ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἀνωτάτου ὄντος, καὶ ἡ ἐννοία τὴν ὁποίαν σχηματίζει περὶ τοῦ ἀνωτάτου καὶ θείου ὄντος. Αἱ πρὸς τοῦτο ἀναφορὰν ἔχουσαι ἑλληνικαὶ παροιμίαι συμφωνοῦσι μὲ τὴν κοινὴν ἐκείνην τῆς ἀρχαιότητος ἰδέαν, ἣτις ὅλας τὰς τύχας καὶ τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου ἀπέδιδε εἰς τὴν θεότητα. Οὕτω ῥητον παροιμιῶδες λέγει. Θεοῦ δ' ὠρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς· καὶ περὶ μελλόντων καὶ ἐτι ἀβεβαίων ἔλεγον, κατὰ τινὰ ὀμηρικὸν στίχον, τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχαῖος οὗτος ποιητὴς εὑρεν ἴσως ὡς παροιμίαν· ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται· προσέτι, θεοῦ θέλοντος καὶ ἐπὶ ῥιπὸς πλείους· καὶ Θεῶ μάχεσθαι δεινόν. Τὸ καλῆτερον ἄρα παραγγέλμα διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸ ἐπὸυ θεῶ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Πλουτάρχου δηλοῖ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ φιλοσοφικὸν ἀξίωμα νῶ πεῖθου. Ὅτι δὲ ὁ νοῦς καὶ λόγος εἶναι ἀληθῶς τὸ ἐν ἡμῖν ἀνώτερον καὶ θεῖον ἀποδεικνύει ἡ τοῦ ἀνθρώπου θεωρία καὶ ἐρευνα· ὅθεν καὶ τὸ γνωμικόν, γνῶθι σαυτόν. Αὕτη ἡ γνῶσις ἡμῶν αὐτῶν ἐνῶ φανερώνει τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον, ὑποδει-

κνύει ένταυτῷ και τὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον θεῖντα σκοπὸν και ὄρον, πέραν τῶν ὁποίων νὰ προβῆ τις και ἐπὶ καλοῦ και ἐπὶ κακοῦ λογίζεται θρασύτης. Ἐκ τούτου ὁ χρυσὸς κανὼν, ὅστις καθ' ὅλους τοὺς λόγους πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀληθῶς Ἑλληνικός, και τοῦ ὁποίου ἐναργῆς ἐκφρασίς ἐστὶν ὁλόκληρος τῶν Ἑλλήνων ὁ βίος, ὁλόκληρος τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας ὁ κύκλος, Μηδὲν ἄγαν. Πᾶν μέτρον ἄριστον. Ἡ μέση ὁδὸς ἄριστη και ὁπωσδήποτε ἄλλως εὐρίσκειται ἐκπεριφρασμένον τὸ εἰς συχνὴν χρῆσιν γνωμικὸν τοῦτο.

Κάμμία Ἑλληνική παροιμία δὲν ἀπαντᾷται ἴσως συχνότερα παρὰ τὰς τρεῖς ταύτας. Μηδὲν ἄγαν πᾶν μέτρον ἄριστον τὴν μέσσην ναίειν ἢ μεσότης ἀριστον κάμμία ὁμως ἄλλη δὲν φαίνεται νὰ προκύπτῃ τὸσον ἀπὸ τὸ ἐνδόμοχον τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, οὐδὲ διαγράφει ἄλλη ἀκριβέστερον τὸν ἑλληνικὸν χαρακτήρα. Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ δεηθῆ διὰ παραδειγμάτων, ὅτι ἡ τάσις αὕτη πρὸς ὑψισμένον εἶδος καὶ σαφή ὄρον, ἢ ἀποστροφή πάσης ὑπερβολῆς και ἀμετρίας και ἐπὶ καλοῦ και ἐπὶ κακοῦ ἦτο ὁ κύριος χαρακτήρ και ἡ θεμελιώδης τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἰδέα, ἡπο τῆς ὁποίας ἦτο ἐν γνόσει ἡ και ἀνεπαισθητὸς ἐδαιοκὸντο ὄλαι αἱ βροαὶ τῆς ζωῆς και διανοίας εἰς τὴν θρησκείαν και καλλιτεχνίαν, εἰς τὴν πολιτικὴν και εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Ἐπαῖδη, ἐνῶ λ. χ. ἄλλα ἔθνη και τὰ πλείοστα ἐκ τῶν ἀσιατικῶν κατεβυθίζοντο νοσῶδες εἰς ἀτελετήτους, εἰς περιέργους και λεπτολόγους θεωρίας περὶ τοῦ ἀπεράντου τῆς θεότητος και κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν λατρείαν, οἱ μὲν διὰ τὸ δώσωσιν εἰς τοὺς θεοὺς τῶν συμβολικῶν βραβύτια ἐπεσφρόντιον τὰ εἰδῶλα αὐτῶν μετ' ἀμύρην ἄρθρα και ἄλλα σημεῖα, οἱ δὲ λατρεύοντες ἀκόσμως τὴν φύσιν ὑπερέβαινον πᾶν μέτρον, εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐκ τὸν ἀντικεινὸν ποῖα ἄλλη ἀρχὴ παρὰ τὴν ῥηθιέναν ἦτον ἐνεργὸς, ἡ ὁποία, χωρὶς νὰ κωλύῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ αἰσθάνωνται εἰς τὴν λατρείαν τῶν τῶ ἀπέραντον και ἀτελετήτων τῆς θεότητος, τοὺς ὡδήγει νὰ περικλιθεῖσιν τοὺς θεοὺς εἰς τὸ μέτρον τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀρχετύπου, και νὰ τελῶσι τὴν λατρείαν τῶν μεζωρῶν μὲν παιδρότητα, ἀλλ' ὅχι και μετὰ φύσιν παραφορᾶν, ἡ και μετὰ ἐπίσης ἐναντίαν τῆς φύσεως νεκροσίν τῶν αἰσθήσεων και τῆς σαρκός.

Εἰς τῆς Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας τὰ ἔργα ἀνακαλύπτει εὐθὺς ὁ παρατηρητὴς, ὅτι ὁ εἰδῶλον αὐτῆς χαρακτήρ ἐστὶν τὸ ὠριμένον και τέλειον, ἡ μετὰ ἄλλας λέξεις ἡ ἀκριβῆς τοῦ ὄρθου μέτρου και βυθίου τήρησις, ὁποία δὲν εὐρίσκειται εἰς τοιαῦτον βυθὸν εἰς κανὲν ἄλλο ἔθνος οὐδ' εἰς ἄλλον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας αἰῶνα. τὸ αὐτὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἑλληνικῆς φύλης αἰσθήμα τὸ νὰ θεωροῦν ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ και περὶ αὐτὴν περιβεβλημένα ἀνθρωπίνην εὐρύθειαν και φυσικὴν μορφὴν, ἐξηγεῖ ἀναμφιβόλως και τὴν ἀποστροφήν αὐτῆς κατὰ πάσης ὑπερβολῆς και δυναστείας δεσποτισμοῦ πολυτελοῦς, δι' οὗ τὸσον εὐκόλως οἱ Ἄσαιοι ἐκινουνο εἰς θυμασμαδὸν και ὑποταγῆν. Καθόσον δὲ ἀφορρᾷ τὰς ἐπιστάμιας, ἀρκεῖ πρὸς τὸ παρόν ἢ παρατήρησις ὅτι εἰς τὴν ῥηθεῖαν θεμελιώδη ἀρχὴν ἔχει τὴν ρίζαν αὐτῆς ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους γνωστῆ ἐκείνη τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἀρχὴ, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι μεσότης μεταξὺ δύο ἀκρων. Το αὐτὸ ἀξίωμα εὐρίσκειται ἀκόμη και πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς ἄλλους φιλοσόφους, τοὺς Πυθαγορείους διατελοῦντας ἐπιπλοῦστον εἰς τὸν πρακτικὸν βίον, και ἐπομένως ἐπιπλέον εὐδιαθέτους εἰς τὸ νὰ δώσωσι τοιαύτην ῥοπήν εἰς ταύτην τὴν ἀληθῶς ἐθνικὴν ἰδέαν. Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς πηγάζουσι και αἱ συχνὰ κραινείσεις τὸ νὰ μὴ θρασυώμεθα εἰς τὰς εὐτυχίας, μηδὲ νὰ ὑπερβαίνωμεν τὸ μέτρον, και ὁσάκις ἡ εὐνοία τῆς τύχης φαίνεται ὅτι μᾶς ὑπερψύθει πέσαν τῶν τοιαῦτων ὀρίων νὰ θέσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ δι' ἑκουσίων θυσίων περιορισμὸν τινα, εἰς τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐτυχίας. Διότι, ὡς ὁ Πρόδοτος, ὁ ἀξιοτιμότερος τοῦ ἑλληνικοῦ φρονήτου καὶ μάρτυς, πολλακις παραινεί, τὸ θεῖον βλέπει μετ' ἀδυσχεστίας πᾶν γῆρινον ζητοῦν ἀλλοκοτῶς νὰ ὑπερβῆ τὸ σὺνήδες μέτρον, και ὅτι εἰς τὴν ἀπλάκων τῶν ἀρχῶν τῆς τύχης τὸ μέτρον εἶναι ἄριστον. Ὡς βεβαιώσεις τῶν ἀξιωματικῶν τούτων δύνανται νὰ μᾶς χρησιμεύσουν ὅσα ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἱστορεῖ περὶ τοῦ δακτυλοῦ τοῦ Πολυκράτους και τῆς μετὰ τοῦ Κροίσου συνομιλίας τοῦ Σόλωνος. Ἄλλ' ὁμως ὅστις ἐσυνείθησε νὰ φυλάττῃ μέτρον δὲν θέλει ἐνοχληθῆ εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν περιστάσεων τοῦ βίου και θέλει ἔχει προχέρον τὴν παροιμίαν, ἀν μὴ κρέα παροῖ στερκτέον τῶν τρεῖσιν. Θέλει ὑπερέχει μετὰ καρτερίας, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταβάλλῃ, διότι Ἄναγκη οὐδ' ἐ

θεοὶ μάχονται. Πρὸς τί ἤθελε χρησιμεύει τοιαύτη ἀνωφελῆς λύπη; Μὴ παροίχομενοίσι κακοὶς τρύχου τῶν ἡτορ. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει χρεῖαν μόνον τοιαύτων παραγγελεμάτων, τὰ ὁποία τὸν λέγουσι, τί εἶναι ὄρθον ἡ μή! ἔχει χρεῖαν και ἄλλων, τὰ ὁποία τὸν διδάσκουσι νὰ προφυλάττῃ ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ μετὰ φρόνησιν ἀπὸ τοὺς κινδύνους και τὰς δυσχερείας. Τῶν σοφῶν αἱ βήσεις τὸν λέγουσι. Ἀρχὴν ἱᾶσθαι λῶτον ἡ ἐτελευτῆν. Προσέτι Ἀφρων ὄσκει θεῖοι οἱ πρὸς χρεῖσσοντας ἀντιφερίζειν. Καὶ, Δεῖ φιλεῖν ὡσπερ μισήσοντα, και μισεῖν ὡσπερ φιλήσοντα. Ἴλην ὄχι μόνον εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγάπην, πρέπει νὰ εἰμεθα μετριοὶ ἀλλὰ και εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς. Πολυλοῖσε μισοῦσιν ἄν σαυτόν φιλήεις και, Λίαν φιλῶν ἑαυτόν οὐχ ἐξείεις φίλον.

Εἰς ταύτας τὰς ἐντολάς τῆς ἀρετῆς και φρονήσεως συνάπτωμεν και τινὰς παροιμίας, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται κατὰ τὴν ἐννοίαν καθὸ περιέχουσι παρτηρήσεις και γνώμας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ περὶ τοῦ βίου και τὰς πολυειδέεις αὐτοῦ σχέσεις. Κατὰ πρώτων ἀπαντῶμεν τὴν μέμψιν περὶ τῆς ἀστασίας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ἐὐκλος τὰ ἀθρόωπινα. Τροχὸς ἐστὶν ἀστάτως πεπεγμένον, ὁ μικρὸς οὗτος και πολύτροπος βίος. Και καθὼς ὁ τροχὸς ἀπὸ ἀπαξ τεθῆ εἰς κίνησιν ἀλλάσσει κατ' ἀνάγκην τὸ ἄνω και κάτω, οὕτως ὑπάρχει παροιμία ἀνάγκη εἰς τὸ βίον τὰς μεταβολάς. Διότι, Μοῖραν θεῶν οὐ πῶς ἐστὶν ἀλέασθαι. Και ἐδῶ πάλιν εὐρίσκουσι ἐκφραζομένην παροιμιώδως κοινὴν ἐθνικὴν δοξασίαν, ἐπαναλαμβάνουμένην συχνότατα ἀπὸ τοῦς Ἑλληνας ποιητὰς και συγγραφεῖς. Ἄλλ' ὅστις διώκειται ἀπὸ τὴν δυστυχίαν δυσκόλως σώζεται. Ὅν τύχη μέλανα γράψῃ, τοῦτον πᾶς ὁ χρόνος οὐ δύναται λευκάναι. Ἐν τοσοῦτῳ και αἱ ἐναντιότητες τῆς τύχης εἶναι χρήσιμα. Ὁ πηλὸς ἀν μὴ δαρή κέραμος οὐ γίνεταί. Παροιμίας ὁ μὴ δαρεῖς ἀνθρῶπος οὐ παίδεῖται. Οἱ δὲ δυστυχοῦντες εὐρίσκουσι κάποιαν παρηγορίαν, ὅτι ἡ εὐτυχία εἶναι συνδεμένη μετὰ κίνδυνον. Τί τρεῖς κόρος ὕβρις, τὴν ὁποῖαν παρακολουθεῖ πτώσις. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ ὁ σοφὸς εἶναι ἐλευθερός ἀν δυστυχίῃ εἰς ἐν μέρος, δύναται νὰ ζητήσῃ εὐτυχίαν εἰς ἄλλο, Ἄπαντα τοῖς σοφοῖσιν εὐκόλα και Ἄετὸς ἐν νεφέλαις. (ἀκολουθεῖ)

Ἐν τισί τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων ἐγένετο πολλὸς λόγος περὶ διατριβῆς τινος δημοσιευθείσης ἐν τῇ Eclectic Review, σπουδαϊοτάτῳ τῆς Σκωτίας περιοδικῷ συγγραμμάτι, εἰς τῆς τὴν συγγραφεὶν ῥηθιέναν ὁ συντάκτης αὐτῆς ἐκ τῆς Ν. Παυδορας, ἡτις τίθεται ὡς κυρία τῆς διατριβῆς ὑπόθεσις· ἀλλὰ ὁμῶν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου περιοδικῷ, ὁπερ θεωρεῖ λίαν χρήσιμον και αὐτοῖς τοῖς ὡς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχολογούμενοις Ἀγγλοῖς, ἐνεκα τῆς καθαραιότητος τῆς γλώσσῃς εἰς ἣν γράφεται, παρκαθίεται και εἰς ἄλλα σχέσιν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν και τὴν τύχην τοῦ γένους ἡμῶν ἔχοντα ζήτηματα. Και δι' ἑλλείψιν τόπου ἐν τῇ ἐφημερίδι ἡμῶν, και διότι ἔξῃνα τυγχάνουσι τῆς προβέσεως αὐτῆς τῶν ζητημάτων τούτων τινὰ, ὧν πολλὰ μέρη χρῆζουσιν και ἀναίρεσεως μάλιστα, και διότι ἐπιτελήθησαν τούτων αἱ ὡς εἴρηται πολιτικαὶ ἐφημερίδες, περιοριζόμεθα εἰς τὴν μεθερμηνεύσιν και δημοσιεύσιν τοῦ περὶ ἐκπαίδεσεως μέρους, τῆς ῥηθιέναις διατριβῆς, πεποιθότες ὅτι ἄσμενοι ὑποδεχθῶσιναι τούτου οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν.

Ἡ ἐτέρα (1) τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικότητος ἐστὶ ἐστὶν ἡ ἐκπαίδεσις, δι' ὃ και πολλὴ ἐπιμέλεια ὑπὲρ αὐτῆς διηγέθη. Και τῶ ὄντι, ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία, τὸ νῦν εἶναι, ἐπασχολεῖται συζητοῦσα τα περὶ μεθόδων τῆς ἐκπαίδεσεως και τρόπων δι' ὧν αὕτη ὀρεῖται νὰ διευθύνηται. Πρέπει ἢ Κυβέρνησις νὰ διαχειρίζεται ταύτην; ἢ ὁ κληρὸς, ἢ ἄλλως οἱ ὄμοιοι και αἱ ἐνορίαί; Πρέπει νὰ ὄσι δεκτοὶ εἰς τὰ παντὸς βαθμοῦ σχολεῖα οἱ πάσης τάξεως τῆς κοινωνίας παῖδες ἀνευ διδάκτρων; Πρέπει ἢ Κυβέρνησις νὰ ἀναγκάζῃ τοὺς γονεῖς νὰ στέλλουσι τὰ τέκνα εἰς τὰ σχολεῖον; Ταυτά εἰσι τὰ κινούνα νῦν τὴν Ἑλλάδα ζήτηματα. Ἴλην ὑπάρ

(1) Σ. Σ. Πρώτων τίθησιν ὁ τῆς διατριβῆς συγγραφεὺς τὴν θρησκείαν, πλὴν εἰς τὰ κατ' αὐτὴν πολλὰ καὶ σφάλλει, ἐξ ἀγνοίας πάντως.

χει τι μᾶλλον ἢ κίνησις. Ἡ παιδεία προέκοθεν ἦδη και αἰμέλειαι τοῦδε πρόδοι αὐτῆς προδηλοῦσιν ἡμῖν τὰ ἐκ ταύτης προκύψοντα μεγάλα ἀποτελέσματα. Δὲν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὀλίγον προσέχομεν τὸν νοῦν εἰς τὴν παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ὑπερεκπρηθῆ διανοητικὴν κίνησιν. Ἴδετε π. χ. τὴν γλώσσαν. Ὀλίγα πρότερον ἐτῆ ἦν αὕτη ἀλλόκοτον διαλεκτικὸν ἐκφρασιμα λεξέων Ἰταλικῶν, Τουρκικῶν και Ἑλληνικῶν μὴ ὑπαγομένον εἰς γραμματικὰς κανόνιας και ἀμοιρον φιλολογίας, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν ἐθνικῶν ἄσμάτων και πεζῶν διηγημάτων ἄλλ' ἦδη ἐπανῆλθεν ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ καθ' ὅσον συμβιβάζεται πρὸς τοὺς νῦν καιρούς, ἐφαρμοσμένη μὲν εἰς σημερινὰς ἰδέας, ἀλλ' ὁμως καθαρά, ἰδιωματικὴ, πλοῦσι και ὠραία. Ὁ Κύριος Κλυδὴς ὡφέλῃεν οὐσαυτῶς τοὺς λογίους τῆς πατρίδος ἡμῶν καταδείξας ὁποῖα τίς ἐστὶν ἡ τῶν νῦν Ἑλλήνων γλώσσα. Παρακνηθῆεις ἐκ τῶν πληροφορῶν τοῦ Καθηγητοῦ Βλαδῆ (2) ἀπεδήμησεν εἰς Ἀθήνας, ἵνα και αὐτὸς σπουδᾷ τὴν γλώσσαν οὕτος ἐπανεθῶν ἔγραψε « τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὀκταμήνων παρατηρήσεων και ἐρευνῶν αὐτοῦ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ » [ἐνταῦθα προστίθησιν ὁ συγγραφεὺς παρατηρήσεις τοῦ Κλυδὴ περὶ τῆς γλώσσῃς ἡμῶν, εἴτα ἐπιφέρει] Δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν εἰς τὰς βεβαιώσεις τοῦ Κ. Κλυδῶν και τὰς ἡμετέρας. Το ἐνώπιον ἡμῖν βιβλίον « ἡ Πανδῶρα » γράφεται ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς ὠραίαν Ἑλληνικὴν γλώσσαν. Οὐδέμια σχέδον εὐρηται ἐν αὐτῷ λέξις, ἡ δὲ ἀναγνωρίζεται ὁ παρ' ἡμῖν Ἑλληνιστὴς ὡς ἀρχαίαν ἢ ἀρχαίωτον. Κινδυνεύουμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι οἱ Ἑλληνας κατέστρεψαν ἐπιμενεῖς δια τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. Οὐδεμίαν μὴ ἄρχαίωτην λέξιν παραδέχοντα εἰς τὴν γλώσσαν αὐτῶν, και τὰ πάντα Ἑλληνιστὶ μεθερμηνεύουσι. Ὁ Times μεταφράζει ὁ Χρόνος (3). τὸ Tuileries λέγουσιν Ἀντικτορα κερμαῖον — Τὸν Doctor Smith διδάκτορα γαβί.

Ἡ πρόδοσις τῆς γλώσσῃς ἐστὶ σημειῖον, ὅτι ἡ δημοσία ἐκπαίδεσις προήχθη μεθ' ἰκανῆς ἐπιτυχίας. Ὁ Κύριος Κλυδὴς δημοσιεύων κατάλογον τῶν σχολείων τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος (σελ. 52) λέγει « εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα και εἰς τὸν τύπον ὀρεῖται κυρίως ἡ Ἑλλάς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς και τὰς προσδοκίας μελοῦσης ἀποκαταστάσεως ἐστὶν ἀξίον νὰ γίνῃ γνωστὸν, ὅτι ὡς πρὸς τὴν διοργάνωσιν τῶν Σχολείων αὐτοῦ τὸ μικρὸν τῆς Ἑλλάδος Βασίλειον δύναται νὰ προκάσῃ εἰς ἀντιπαρθεσιν τα μάλιστα πεπαιδευμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης. Ἡμεῖς θεωροῦμεν τὴν πρόδον ταύτην ὄντως ἀξιοθαύμαστον [ἐνταῦθα γίνεταί λόγος περὶ τοῦ ἀριθμοῦ και τοῦ εἴδους τῶν σχολείων ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι, εἴτα ὁ τῆς διατριβῆς ταύτης συγγραφεὺς ἐπιφέρει] Γα γεγονότα ταῦτα εἰσι πλείοντα ὅσον περιποῦσαστα. Ἡ πτωχὴ και στενοχωρὴ μὲν Ἑλλάς κέκτεται ἀνωτέρου βαθμοῦ σχολεῖα πλείω ἢ ἡ Σκωτία. Δὲν νομίζομεν ὅτι ὑπάρχει οὐδ' ἐν μόνον Πανεπιστήμιον ἐν Σκωτίᾳ ἔχον πληρωμα τεσσαρακοντα καθηγητῶν (4). Ἄν δὲ ῥίψῃ τις ἐν μόνον βλέμμα ἐπὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας θέλει κατανοῆσει ὅτι διδάσκονται ἐν τῷ Ὁθωνεῖῳ Πανεπιστημίῳ μαθήματα, ἄπερ δὲν εἴδον ἐπιθεσίν οὐδ' εἰς τὰ κράσιμα Βρετανικὰ διδασκῆται, π. χ. ἡ πολιτικὴ Οἰκονομία. Ἐπειτα ἡ Σκωτία δὲν ἔχει, νομίζομεν, οὐδὲ ἐν σχολεῖον εἰς ὃ νὰ διδάσκωσι τακτικῶς ἕπτὰ διδάσκαλοι, και δὲν ἔχει πλῆω τῶν δέκα, ἂν ἔχη σχέδον και τοσαῦτα, ἔχοντα τεσσαρακτὰς διδασκάλους, ἀσχολουμένους

(2) Ἀμφότεροι οὗτοι οἱ Σκωτῶι λόγοι ἦλλον ἀλληλοδιδοχῶς εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐκπαιθεσιν τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσῃς.

(3) Σ. Σ. Κακὸς ὄμοιος, Times δὲν σημειῖται χρόνος, ὡς πάντες σχεδὸν αἱ ἡμετέροι μεταφράζουσι ἀλλὰ καιροί, κατὰ τὴν σημασίαν ἣν ἔχει ἐν τῇ φράσει « ὡ ἦθη, ὡ καιροί » (O tempora, o mores).

(4) Σ. Σ. ἑρ. φιλομ. — Ὁ καθηγητὴς Φιλτῶν, ὁ ἐποποιήμαθ μινεῖν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 148 φύλλῳ ἡμῶν, λέγει ἐν τῷ ἐκεῖ σημειουμένῳ βιβλίῳ σελ. 178 και τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ὁθωνεῖ. « τὸ Πανεπιστήμιον συσταθὲν τῷ 1826 ἔχει σὺλλογον ἐκ τεσσαράκοντα σχεδὸν καθηγητῶν και ἀξιολογῶν βιβλιοθηκῶν συνσταμένην ἐξ ὀδοῦσικων χιλιάδων τόμου. ἐν τοῖς καθηγηταῖς εἰσι τινες ὄντινες ἦλλον εἶναι καύχημα παντὸς Ἑβραϊκοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ ἀξιολύστως Ἀσώπιος ἐρμηνεύει τὸν ὄμοιον μετὰ ζωηρότητας νεο-ορείου. Ἰὰ τοῦ φιλιππου Ἰωάννου μαθήματα τῆς ἠθικῆς, εἰσιν ἀξιοθαύματα δάματα τὴν καθρότητα τοῦ ὕψους και τὸ σαφές, τὴς μεθόδου. Ὁ Ραγκαβῆς παρακίει (ἀρχαίαν) καλλιτεχνίαν μετὰ ἰουμικαίας και φιλοκαλας. Ὁ Μανώσης διδάσκει εὐ γλώττωσι τὴν ἱστορίαν Ὁ Π. Ἀργυρόπουλος ἐστὶν ἰκανώτατος καθηγητῆς τῶν νομικῶν. Ὁ καθηγητὴς Κοντογόνος κέκτεται βαθεῖαν γνώσιν τῆς Γραμμικῆς Φιλολογίας και διδάσκει αὐτὴν εἰς πολλοὺς και ἐπιμελεῖς ὀμιλητὰς. Πολλοὺς ἄλλους ἡδυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν μετὰ πολλῶν και διεκτικῶν συστάσεων.

και τούτους ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους τῆς παιδείας κλάδους.

Ἄλλ' ὁμως οἱ Ἑλληνας αὐτοὶ ἐπι παραπονοῦνται, ὅτι ἐνεκα τῆς πτωχείας αὐτῶν και τῆς τοῦ ὄχλου ἀδιαφορίας ἡ πατρίς αὐτῶν ὀπισθοδρομεῖ ὡς πρὸς τῶν ἀριθμῶν τῶν παιδευομένων ἢ ἀναλογία τῶν μαθητῶν πρὸς τὸ πληθυσμὸν ἐστὶν ὡς 40 πρὸς 1000, ἐνῶ ἐν Γαλλίᾳ ἦν 84 πρὸς 1000 τῷ 1841 και ἐν Ἑλβετίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀρρένων μόνον μαθητῶν ἦν 181 ἐν τοῖς 1000. Εἰκότως ἄρα δὲν εὐχαριστοῦνται ὡς τὸ ὄστως ἔχουν αὐτοὺς. Ἡ ἀπαίτησις τοῦ Κ. Στρούμπου (λέγει ὁ συγγραφεὺς ἐξ ὁ ἀρῶμεθα τὴν στατιστικὴν ταύτην) δὲν φαίνεται ἡμῖν ὑπερβολικὴ, ὄχι. νὰ ὑπάρχη ἐν σχολεῖον ἀνὰ 1000 ψυχὰς, ἡ νὰ ὄσι 1000 σχολεῖα καθ' ὅσον τὸ βασιλεῖον, ἀπὸ εἰς Καντῶνην τῆς Βώδης ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπάρχουσιν 639 δημόσια Σχολεῖα ἐν πληθυσμῷ 160,000 κατοικῶν. (18. N. Πανδῶραν Μαῖου 15, 1855).

Και οὕτε τὸ πανεπιστήμιον φαίνεται αὐτοῖς ἐπαρκές Ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχῃ πλείους φοιτητὰς και νὰ ἦ βέλτιον συγκεροτημένον. Κατὰ τὸ ἔτος 1854 ἐφοῖτων εἰς αὐτὸ 643 σπουδασταί, 20 τῆς Θεολογίας, 190 τῶν νομικῶν, 317 τῆς Ἱατρικῆς και 74 τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς, 42 δὲ τῆς Φαρμακευτικῆς. Οἱ ἐμποροὶ δὲν πούουσιν ἀρίωντες αὐτοὺς κληροδοτήματα. Τινὲς αὐτῶν ἀφιερῶσι μεγάλας ποσότητας ἐκ τῶν κερδῶν αὐτῶν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παιδείας. Φαίνεται δὲ διατιθέμενον ἰσχυρὸν ἐθνικὸν αἰσθήμα, δι' οὗ ἐλπίζεται νὰ φανῇ ἡ Ἑλλάς ἀναβῆσασα διὰ τῶν ἐκπαιδευτικῶν και φιλολογικῶν αὐτῆς καταστημάτων.

Ἡ τῶν Ἑλλήνων Φιλολογία παρέχει ἐνδείξεις σαφεῖς τῆς προόδου τῶν ἀσχολήσεων τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων, θέλει πάντως παρέλθῃ πολὺς καιρὸς πρὶν ἢ δυναθῶμεν ν' ἀπεκδεχόμεθα κίλλας συγγραφεῖς. Ἦθελε δὲ φανῇ ἄγαν ἀπαίτητικὸς ὁ μὴ εὐχαριστοῦμενος εἰς ὃ, τι διέπραξεν κέκτηται ἡδὴ πονήματα και μνηστρομήματα ἀληθῶς πρωτότυπα. Ὁ Ἀσώπιος, ὁ Ραγκαβῆς, ὁ Μαυροφρύδης εἰς πᾶσαν χώραν ἦθελον εἶναι περιφανεῖς. Ὁ Κοντογόνος ἐγράψε φιλολογικὴν ἱστορίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἑκκλησίας πολυμυθεστῆραν και εὐεκτικώτερων πάσης ἦν ἐν τῇ Βρετανικῇ ἔχομεν, και ὁ Παπαρρήγόπουλος συνέγραψεν ἀξιοθαυμάστους ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἔχουσιν οὐχ ἦττον τοὺς εκπροσώπους αὐτῶν. Ἡ Ἱατρικὴ ἐστὶν εὐαρεστος αὐτοῖς σπουδῆ. Οἱ νομικοὶ συζητοῦσι φιλοσοφικῶς τὰ περὶ νόμων, και συνελόντι εἰπεῖν, ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν γραμμάτων δραστηριότης ἐκπαγλως πολυχέουμον ἀναλόγως τῆς μικρᾶς ἡλικίας αὐτῆς και τοῦ ὀλιγαριθμοῦ κοινοῦ ἀπ' οὗ ἐξαρτᾷται. (ἀκολουθεῖ)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἰπουργεῖον ἐπὶ τῶν Ἑκκλησιαστικῶν και τῆς Δημοσίας Ἐπαιδεύσεως

Πρωτ. 524
Διεκπ. 214

Περὶ τῆς ἐυαρέτου καταστάσεως τοῦ ἐν Σέρφ Γυμνασίου και Ἑλλ. Σχολείου.

Πρὸς τὸν Γυμνασιάρχην τοῦ ἐν Σέρφ Γυμνασίου.

Ἀλλθόμεν, Κύριε Γυμνασιάρχῃ, τὸ πρακτικὸν τοῦ συλλόγου τῶν καθηγητῶν και διδασκάλων, τὸ ὅσον καθυπέβλεπε ὑπ' ὄψιν ἡμῶν διὰ τοῦ ἐγγράφου σας τῆς 20 τοῦ λήγοντος μηνός, ἀποβλέπει δὲ τὴν τοῦ Γυμνασίου και ἑλληνικοῦ σχολεῖου κατάστασιν, και μετ' εὐχαριστήσεως εἶδομεν ἐν αὐτῷ τὴν μερίμναν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων πρὸς τὴν προσήκουσαν τῶν διδασκομένων μόρφωσιν, ἐπ' ὃ και ἀπευθύνομεν πρὸς αὐτοὺς δι' ἡμῶν τὸν πρέποντα ἔκπῃον.

Βεβαιοῖς καθημερικῶν παραινέσεως, τίνοισι νὰ ἐγείρωσι ζωηρότερان εἰς τὸν νέων τὴν ἀμίλλαν, αἰσθητὰ ἐπίδολεψις ὄστε νὰ φοιτῶσιν ἀδιάλειπτοι πάντες εἰς πάντα τὰ κατὰ τὸν κανονισμὸν ὑποχρεωτικὰ μαθήματα, και σπουδῇ ἀσκόσι πρὸς βύθισιν τῶν ἠθῶν αὐτῶν θέλουσι φερεῖ πάντοτε αἰσὶον ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν και ἠθικὴν τοῦτων προόδον και ἀξίον τῶν εὐχῶν, τὰς ὁποίας τελευτησῶν ἐξέφρασε τὸ Ἰπουργεῖον ἐν ἐγκυκλίῳ πρὸς τοὺς νομαρχὰς, ἡς ἐπισυνάπτωμεν ὄδε ἀντικυπον πρὸς γνώσιν σας. Ὁ σύλλογος τῶν διδασκόντων οὕτω προνοῶν, ἀξίως ὄντως τῆς κλήσεως αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς παρ' αὐτῷ μαθητευομένου νεολαίας, θέλει προσαρξάνει ὁσημέραι τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν τοῦ Ἰπουργεῖου και προκαλεῖ νέους ἐπαύους. Ἄλλ' ἢ μέγιστη τῶν εὐχε-

αξιοθαύματος τόχης; και περιπέτειας, υπέφυγε τον αλγίνα εις τον δουλινον ζυγον των Μωαμεθανων, και ριζηδον επαπελειτο να εξαλειφθη η αρχαια δοξα και ευκλεια.

'Αλλ' αφορ, Θεου ευδοκίαντας, κατὰ μὲν τὸ 1821 ἔτος μὲ ἤρωϊκούς ἀγῶνας ἀπέτιναξε τὸ πολυχρόνον δούλιον αἰσχρὸν, καὶ ἔδειξε εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι εἴμεθα γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες διέχρασαν πανταχοῦ τὴν σαφίαν, τὴν παιδείαν, καὶ πάντες εἶναι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα κατὰ δὲ τὴν 3 Σεπτεμβρίου ἐπεσφραγίσθη ἡ μετὰ πολλῶν αἱμάτων ἀνακηθίσεια ἐλευθερία του, πρέπει ἤδη νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἀναστήσωμεν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων μας, ἥτις μορφώσασκε ὑπὸ γαλλικῶν, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, οὐρανὸν, εἶναι βασιλεία πασῶν τῶν γλωσσῶν τοῦ κόσμου, ἐξέχουσα τῶν ἄλλων διὰ τὸ εὐστρότερον τῆς συντάξεως, καὶ διὰ τὴν εἰς τὰς κρίσεις καὶ ἀποφάσεις μετρίωτικα, ἐφαρξόμενα τέλος χαριέστερα τῶν ἄλλων τὰς ἐνοίας; νὰ προσπαθῶμεν ἕλαις δυνάμει ν' ἀποκτήσωμεν τὴν μάθησιν, διότι αὕτη ἐξουσιάζει τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἡμερόνευ, τὸν κείμεν ἐφέλιμον εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ τέλος τὸν προάγει εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολιτισμοῦ αὕτη τὸν κείμεν νὰ ἐξετάσῃ πῶς εὐρέθη εἰς τὸν κόσμον, ποῖος τὸν ἐπλάσσε, ποῖος εἶναι ὁ προσορισμὸς του, καὶ πῶς δύναται νὰ φθάσῃ εἰς αὐτόν; τέλος αὕτη ἀποδεικνύει τὸν ἄνθρωπον θείας ὄντος μετέχοντα μορφῆς, καὶ φράττει τὰ στήματα ἐκείνων, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ καταβιάσωνται αὐτὸ τὸ ἀκατανόητον τοῦ Θεοῦ πλάσμα ἀπὸ τῆς ὑπεριότητος καὶ θείας ταύτης τάξεως; εἰς τὴν τάξιν τῶν χαμερπεστάτων ζώων; καὶ τὴν αὕτη εἶναι τῶν ἐπιφύτων καὶ τερσατῶν ἀδυναμία, τὸ νὰ μεταχειρίζεται δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος; τὴν ἐκείνου λογικὴν δύναμιν διὰ νὰ ἐξευτελίῃ αὐτὸς ἐαυτὸν καὶ νὰ γυμνώσῃ τοῦ Θεοῦ ἀξιώματα; 'Αλλὰ παραλείποντες ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου μας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν, ὡ ἀπειρόκακα τέκνα, τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα εἶναι τῆς μαθητικῆς τῆς πλουσιότητος, ἀνάγκη καὶ ὑμεῖς, μνημονεύοντες τοῦ Προφητῆντος Δαβὶδ προκαλούντος καὶ λέγοντος, « Ἀράξασθε παιδείας, μή ποτε ὀργισθῇ Κύριος » . . . νὰ θηλάσῃτε τὸ ὕγιος καὶ ἀθάλον αὐτοῦ γάλα, ἀνάγκη ἔχοντες προγονικῶν παραδειγμάτων πατριωτισμοῦ καὶ φιλομαθείας ἐνδόξου ἀνδρῶν, μὲ τὰ ὅποια συνοικειώμενοι ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, ν' ἀναδειχθῆτε φιλοπατέρες; καὶ φιλόμουσοι; καὶ κίρως εἶναι, κίρως εἶναι, ὡ ἀπειρόκακα τέκνα, ἵνα παλινδρομήσωμεν, ὡς ἀρχόμενοι εἰπόμεν, αἱ Ἑλληνικαὶ Μούσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἐστίναν. Ὅθεν καὶ Κυθέρωνος, καὶ Βουλαί, καὶ Καθηγηταί, καὶ Διδάσκαλοι, καὶ Διοικηταί καὶ Δημοτικαί ἀρχαί, παντὸς βαθμοῦ καὶ πάσης τάξεως πολῖται, ὅλοι λέγω, ἀς συνετελέσωμεν εἰς τὸ θεῖον τοῦτο ἔργον. Ὅσον τὸ κατ' ἑμὲ, ἠγωνίσθη καὶ ἀγωνίζομαι κατὰ τὸ ἐνόν μοι ἀπὸ δεκαεταίτης ἤδη ἕλης ὡς καλὸς Προμηθεὺς; ὑπὲρ τοῦ φωτοπαύχου πυλῶς, ἔλεπτε ὅτι ἡ διδασκαλία μου, οὕτω ἀποθικήθη ἰσοκρατικῶν καὶ φιλοσοφικῶν παραγελμάτων, σὰς κινεῖ καθ' ἐκαστὴν εἰς δάκρυα χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἐμπνεύσει ὑμῖν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὸν πρὸς τὰ καλὰ καὶ τὴν πατριδα ἐνδοξόν ἔρωτα; ἐκπαιδεύσει ὑμᾶς τὴν ἠρόνοιαν, τὴν εἰρήνην, τὴν ἡσυχίαν, τὴν φιλαδελφίαν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, καὶ τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς ἀρετὰς, τὰς ὅπαις, ἀδρωθῆντες, χρεωστῆτε νὰ πράττητε τὸ κόσμιον, ὡ ἀπειρόκακα τέκνα, τὸ σεμνόν, τὸ εὐφραπὲς, τὸ τίμιον, τὸ φιλόληθρον, ἕλα ταῦτα πρέπει νὰ ἐνυπάρχουν καὶ εἰς τοὺς λόγους, καὶ εἰς τοὺς τρόπους, καὶ εἰς τὰ κινήματα τῆς συμπεριφορᾶς σας; ἡ προσοχὴ σας πρέπει νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε κατὰ τὸ περιδεῖμα τοῦ ἀρχαίου σοφοῦ, καθ' ἐσπέρην νὰ συλλογιζέσθε πῶς εἴμεθα σήμερον, τί ἐμάθαμεν, τί χρεὸς ἔχοντες ἵνα ἐκτελέσωμεν, δὴν τὸ ἐξτελέσωμεν; τοιούτους φερόμενοι καὶ συλλογιζόμενοι θέλετε ἀποκατασταθῆ εὐδαίμονες ὅσον εἶναι δυνατόν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐντελῶς ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τοῦτο τὸ ἱερῶτατον καὶ σκοπιμώτατον χρεὸς ἐκάστου ἀνθρώπου.

'Αρξάμενοι τοῦ λόγου, ὡ ἀπειρόκακα τέκνα, μόνον περὶ τῶν φιλομούσαν αἰσθημάτων τοῦ σπῆτος ἡμῶν Βασιλεῶς καὶ περὶ μαθήσεως; νὰ ὀμιλήσωμεν τὴν γλῶσσαν ἔχοντες, καὶ ὅμως τὰ ὅποια μεταφορᾶς πρὸς ἡμᾶς λεπτὰ κινήματα εἰς περναλίσεις καὶ νοθεύσεις καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μᾶς ἔρερον; ἔχετε λοιπὸν καὶ ὑμεῖς λεπτὰ κινήματα, ἔμψυτον εἰς τὸν ἐνδοξὸν καὶ ἐντίμιον τῆς παιδείας ἀγῶνα, ἐλπίζοντες εἰς τὸν Θεὸν τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν θαλάσσης, ὅστις ἀεὶ ποτε ἀνταλλάσσει Ἰσραὴλ τοῦ

παίδος αὐτοῦ, καὶ ἤδη σώσει καὶ ἐλευθήσει ποιήσει, πιστεύομεν, τῆς Ἑλλάδος πάσης ζηνικῆς ἐπιμεθίσεως; ἐπιστρέψουσιν πρὸς αὐτόν, καὶ ἰάσεται τὰ συντρίμματα αὐτῆς.

Ζήτω τὸ Σπῆτον καὶ ἀκαρῶν; φιλόμουτον Β. Ζέγγος, Ζήτω ἡ Πατρις, Ζήτω τὸ Σύνταγμα!

A. K. Νικολόπουλος.

Κύριε Συντάκτα τῆς Ἐφημερίδος τῶν φιλομαθῶν!

Παριουσιῶν πρὸς μὴν; τῶν ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τοῦ δημοτικῶν σχολείου Ἀρχαῶν; τοῦ δευτερομένου παρὰ τοῦ δημοδιδασκάλου Κυρίου Ἀθανασίου Βίκου, ἀναγγέλλομαι ὅτι αἰσιώτατος αὐτὸν ἀποτέλεσμα. Ὁ δημοδιδάσκαλος αὗτος, μάλιστα πρὸ ἐξαμηνίας ἐνταῦθα ἐλθὼν τοιοῦτος κερπὸς ἐπήνεγκεν, οἷος οὐδεὶς οὐδέποτε. Οἱ πλείους τῶν μαθητῶν ἔσχον τὸ βαθμὸν ἀριστοῦ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν λ ι α ν κ α λ ω ς καὶ κ α λ ω ε. Πλὴν δὲ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως, οἱ μαθηταί, ὡς ὑπογραμμένον ἔχοντες τὰ ἠθικὰ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν παραγέματα, καὶ διὰ τῆς ἠθικῆς διεκόμενης καὶ διακομῶν ἐκείνου. Ὅτε ὁ Κ. Βίκος ἐξελήρωσε μετὰ μεγίστης τῆς ἀκριθείας; καὶ πλείους τῶν μαθητῶν ἐντολὴν, ἢ ἡ Σ. Κυθέρωνος; τῷ ἐπιβίβασε, τῆς τε διανοητικῆν δηλονότι καὶ τὴν ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐκείνου μαθητῶν ἐπένεγκεν. Καὶ ἐπιτροπὴ καὶ γοεῖς τὴν μὲν δημοδιδάσκαλον συνεχρήσαν διὰ τὴν ἀκριθὴ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐκείτους δ' ἐμάκαρισαν, τοιοῦτος δημοδιδάσκαλος τυχερότερος καὶ τὴν γυμνασίαν πρὸς τὸν τῶν τέκνων ἰδιώτην, εἰς ἐν παρὸν θεῖ λέγω ὑμῖν, ὅτι τὸ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων παρὰ τοῦ δημοδιδασκάλου ἐκρινόμεν λογίσιον ἦν ὅλος κατὰ τὸν πρὸς τὰς; παρούσας; περιστάσεις, καθ' ἃς; τὰ κινεῖ τῶν δημοδιδασκάλων πάθη ἐκ μέρους τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν εἶναι εἰς τὸ ἀξίον ἕκτου, διὰ λόγους τοῖς πᾶσι γνωστοῖς. Δίκαια δ' ἐπιμέτρον, καταχωρῶ ἐνταῦθα τὸν τελευταίον περὶ ἡμετέρας τῆς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐκτίσεως τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς οὗ δεικνύεται ἡ ἀλήθεια τῶν ἐπιμετῶν μου.

« Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ Ἀπονέμει μέριστον μὲν τῶν ἔργων τῷ δημοδιδασκάλῳ Κ. Α. Βίκῳ διὰ τὴν ἰδιόχρησιν ἐπιμελείαν καὶ τοὺς ἀπρότους κόπους, ὡς κατέβηκε καθ' ἄπην τὸ ἐξάμηνον διάστημα πρὸς ἀκριθὴ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκείνου καθηκόντων, πλείους δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πλὴρη τὴν εὐαρέσκειαν διὰ τὸ αἰσιώτατον τῶν ἐξετάσεων ἀποτέλεσμα (δι' ἃ καὶ οἱ τῶν παίδων γοεῖς χαρᾶς ἐπλήθησαν) καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐμψυχούσασαν τοῖς μαθηταῖς ἠθικὴν, ἐξ' ὧν πάντων μεγάλας ἐλπίδας οἱ μαθηταί παρεχούσιν ὅτι, κάλλιστα ὄντες προπαρεσκευασμένοι διὰ τὴν ἀνωτέρω ἐκπαιδεύσιν καὶ ἐπὶ στερεῶν καὶ ἀκατάκτων ἐρείθιστοι ἔσονται, δύναται νὰ γένωνται χρηστοὶ πολῖται καὶ ἐποφίλιες τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ πατρίδος καὶ ἐκείτου. Συγχάριται δὲ τὸν δημοδιδάσκαλον διὰ τὸ γόνιμον τῆς ἐκείνου διδασκαλίαν.

(Ἔπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Ἀπονέμου λοιπὸν κατὰ τὸ ἔνθον δημοδιδασκάλῳ τὸν προσήκοντα ἔπαινον, λέγω ὅτι τοιοῦτος δημοδιδάσκαλος, οἷος ὁ περὶ οὗ νῦν ἡμῖν ὁ λόγος, τιμῶν καὶ ἐκείνου καὶ τὴν Κυθέρωνος καὶ σῆμα τὸ ἔθνος.

Λοῦκᾶ; Παπαῦ Ἰωάννου, μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

Λόγος ἐκφωνηθείς κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τοῦ Δημοτικῶν Σχολείου Ἀρχαῶν; ὑπὸ τοῦ Δημοδιδασκάλου Ἀ. Θ. Βίκου.

Ἔως ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ τὸ νὰ περιστῶσι οἱ δημοδιδάσκαλοι, τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν ποιούμενοι, τὰ ἐκ τῆς παιδείας προσγινομένη ἀγαθὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς συμπόσης, καὶ τοῖς καθ' ἑκαστον ἀτόμοις. Γινώσκον δ' ἤδη ἐγὼ ὅτι οἱ προκάτοχοί μου πολλάκις πολλά περὶ παιδείας ἐν ἡμέραις τοιαύταις, οἷα ἦν, ἠγόρευον, καὶ συνισθάνοντες, ὅτι τοιοῦτον πολλὰ καὶ μεγάλαν τὰ ἐκ τῆς περὶ τὴν παιδείαν ἐπιμεθίσεως ἀπογι-

γινομένη κακὰ, καλὴν ἔκριναν τὸ ποιῆσαι λόγον κυρίως περὶ τῶν κακῶν τοῦτων, ὑπερ καὶ λίαν κατέλληρον ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει ἔστιν, περὶ δὲ τῶν ἐκ τῆς παιδείας ἀγαθῶν ἀκριβοῦς ἄβρομοι τοῦ λόγου.

Γινώσκω μὲν τὸ μὴ ἀναμάρτητον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως; ἀλλὰ δὲν παραδέχομαι καὶ ὅτι ἀνεπαρκῶς τὰ τῶν ἀνθρώπων παραπτώματα διὰ καὶ ἀξιοκατάκριτοι οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες τὰ ἐκείνων σφάλματα δὲν διορθῶσι καὶ τοῖς πολλοῖς παρὰ πολλῶν πορρονοῦμενοι ἐπὶ τοῦτο.

Συμθεσθηκότα τινὰ δόντα ἀφορμὴν τὸ μὲν τοῖς γονεῖσι, τὸ δὲ τοῖς διδασκαλοῖς, ὥθησαν τοὺς μὲν ν' ἀποβάλλωσι πᾶσαν αἰδῶν καὶ συστολήν; τοὺς δὲ πᾶσαν περὶ τῶν καθηκόντων μέριμναν, καὶ τούτουθεν ἐπύρρητο ἀλληλοδιδάσχοι; δημοδιδασκάλων μεταθέσις τῶν μὲν διαδεχόμενων τοὺς δὲ κατ' ἐποχὰς συντομοῦτάς, διὰ τὸ βραγὺ τῶν ὁπίων οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐν ἀκίνησιν εἴρισκοντες, οἱ δὲ ἀδωδιότυχοις κληθαὶ μάλιστα ἠδύνατο διδάσκαλον νὰ γνωρίσωσι.

Τὸ ἀνεπαρκῶτον τοῦτο κακὸν συχναίς γινόμενον οὐδεὶς οὐδέποτε κατὰ νοῦν ἐλογίσατο. Καὶ βεβαίως οὐδέποτε, διότι ἐάν τις ἐλογίζετο, εὐκόλως καὶ ἡ προσκόμοια θεραπεῖα νὰ ἐπέβη ἤδυνάτο. Ἰδοὺ δὲ ὅποια ἀμοιβαία συλλειτουργία ἠδύνατο νὰ ἐπενέγη τὸ σκοπούμενον ἀποτέλεσμα; οἱ μὲν ἄρχοντες, οἵτινες πρὸ πολλῶν ἡδὴ χρόνων ὤφειλον νὰ ὦσιν εὐθιμίον περὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν δημοδιδασκάλων διὸν πρὸς ἐξομάλυσιν οἰκοδόμητον ἀρρομῆς, εἴτε ἀπὸ τῶν διδασκάλων, εἴτε ἀπὸ τῶν γονέων δωδέσις, νὰ καταβάλλωσι πᾶσαν δυνατὴν προσάθειαν, καὶ ἐπιμελίαν; οἱ δὲ ἀποδιδόντες τὸν πρὸς τὸν δημοδιδάσκαλον οὐδεμίαν ὑπερμελίαν, τῆς ἐπιτηρητικῆς δὲ ὅπως, ἐν περιπτώσει ἐπακλήψεως, διορθωθῆ ἢ περὶ ἢ οὐ λόγος ἀρρομῆ; εἰ δὲ διδασκαλοὶ συναισθανόμενοι τὸ εἰς ὁ ἀναυτὸς περιπέσωσι παράπτωμα, δύναν νὰ ἀνακληθῶσι μετὰ πλείους ὅσον ζήλου καὶ ἐπιμελείας, ἀποδίδοντες ἐκάστην τὸν προσήκον σέβας.

Εἰς τόπον τινὰ διορίζομενος ὑπάλληλος τις καὶ ἰδίως ὁ δημοδιδάσκαλος, Κύριος, ὑπ' ὅψιν του ἔχει τὴν πρὸς τὰς προεστραμένας αὐτοῦ ἀρχὰς προσήκουσαν τιμὴν, τὴν πρὸς πάντας ἠθικῶν αὐτοῦ συμπεριφορᾶν, καὶ τὴν τῶν ἐκείνου καθηκόντων ἀκριθὴ ἐκπλήρωσιν; ὅθεν ὑπερέχον διδασκαλίας περὶ τῶν, νομίζω, ὅτι δὲν παρεκτρέπεται τῆς κανονισμένης αὐτοῦ ὁδοῦ ἀρ' ὅσον διακινεῖ χρόνον; ἀλλ' ἰδοὺ πρὸς; ταῦτα τί συμβαίνει; ὁ μὲν ὑπάλληλος φροντίζει, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, νὰ τηρῇ μέχρι κεραίας τὰ προμνησθέντα, οἱ δὲ πολῖται; πολλοὶς παραγνωρίζοντες τὴν ἀλήθειαν, ὠθούνται ὑπὸ ἀδικαιολογητῶν ἀφορμῶν εἰς καταρορὰς, καὶ τὸ ἀλλόκοτον, θεωροῦσι τὸν διδασκάλον ὡς ἀμάρρον, ἀδίκατον καὶ μηδαιμόνητον. Ἐντοῦθεν παραφερρόμενον τοῦτον ὑπὸ ἀλόγου καὶ ἀκατάκτου θυμοῦ ἐπὶ πράξεις ἀπρότους, πῶς ἐστὶ δυνατόν νὰ ἐπενοχῆ βελτίωσις καὶ ἐκπλήρωσι; τῶν ἀμοιβαίων καθηκόντων;

Τίνας ὀν αἱ συνέπειαι; Ἀλληλοδιδάχοι μεταθέσις, ἔξισ; πρὸς ἀντιπάθειαν καὶ καταρορᾶν, καὶ τὸ χερίστον πάντων μηδὲν τι καλὸν ἢ τύφρωσις τῆς νεολαίας. Τίνας δ' ἀπαιδεύσει καὶ τῶν παθῶν δουλονομίζουσιν, ὅτι διὰ τῆς μεταθέσεως τῶν διδασκάλων ἐκδικούται ἄθνη, ἡ ἱκανοποιουμένη, ἀλλὰ συμφωνῶνται κοινῶς παρὰ τῶν ὀρθῶς φρονούντων ἐσχρηματισμοῖς; ἰδέαις ἰδίως περὶ τοῦ τύπου τοῦτου, λέγω αὐτοῦ, ὅτι εὐρίσκονται ἐν μεγίστῃ ἀνοσί, μὴ ὄντες ἱκανοὶ νὰ προὐδωσι τὰ ἐκ τῶν προειρημένων μεταθέσεων κακὰ διὰ τὸν ἐκπαιδεύσιν τῆς νεολαίας ἀποτέλεσμα. Καὶ τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ αἷον, δι' ἃ πολλὰ παιδία ἐπὶ ἐπὶ ὅλα καὶ ὅκτω ἔτη διὰ τῶν μαθητῶν τοῦ ἀλληλοδιδασκάλου τμήματος.

Ἀναλογισθῆτε, Κύριοι, τὸ ἔαρος τὸ ἐπιτελούμενον ὑμῖν τοῖς γονεῖσι, καὶ γνῶτε, ὅτι δευρὴ καὶ βρεῖα ἢ εὐθύνη, ἥτις ἀπολείπεται ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων ἡμῶν, καὶ μὴ πρὸς Θεοῦ προτιμᾶται μάλλον ὀφλοῖ τῶν παθῶν καὶ τῶ ἀκατάκτου θυμοῦ νὰ γίνησθε, ἢ ἀκριβεῖς ἐκπληρωταὶ τῶν ἐπιτηκῶν τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν τὴν παραδειξίαν καὶ ἐνώπιον τῆς κοινωνίας, ἐν ἣς ζῆτε, καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ θέλετε δώσει λόγον, διότι παρελείψατε τὸ σπουδαῖοτατον τῶν καθηκόντων ἡμῶν, ὑπερ ἐστ. ἢ τὴν διαμόρφωσις καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων.

Ἰδετε ὅποια τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἡ παιδεία χαρίζεται καλὰ. Ἐπίγνωσι μὲν τῶν καθηκόντων αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον, καὶ πρὸς ἐαυτὸν, διανοητικὴν δὲ ἀνάπτυξιν διὰ τῆς γνώσεως τῶν διαφόρων μαθημάτων, τῶν χρησίμων αὐτοῖς κατὰ τὴν κοινωνικὴν εἶον; ὑμεῖς; αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ἡ ἀμείβη ἐστὶ μῆτρον πασῶν τῶν κακῶν; ἐξ αὐτῆς δὲ

γεννῶνται πάθη, φθόνοι, κακίαι, ἀδικίαι, ἀρπαγαὶ καὶ πλείστα κακὰ, ἐνθὸν δὲ τῆς παιδείας ἢ μὲν καλὰ ἐκ πρώτης ἀφειρήρας ἀποβάλλεται ἀπὸ τῆς ἀπαλῆς καρδίας τοῦ παιδὸς καὶ ἐμψυχεῖται ἡ καλοκαρδία, ὁ φθόνος; ἐκρίζυται καὶ ἐμψυχεῖται ἡ ἀγάπη, ἡ ἀδικία στυλιθεῖται καὶ προσηκτικὴ γίνεται ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀρπαγὴ κατακρίνεται, καὶ ὁ ἀνθρώπος ἀρκεῖται εἰς μόνον, ὅσα διὰ τῆς ἐνείμου ζωῆς, καὶ τοῦ ἔργου, ὑπερ ἐπαγγέλλεται, δύναται νὰ προσκτήσῃ αὐτῷ. Πρὸς ἀπό τῆσιν δὲ πάντων τούτων, Κύριοι, οὐδὲ δύναμει νὰ ὀμολογήσωμεν, ὅτι πάντων τῶν πρὸς τελειοποίησιν τοῦ προκειμένου σκοποῦ μέσον ἐμῶν ἐστὲρμημένοι, διότι καὶ Σχολεῖα κατωτέρως, μέσως καὶ ἀνωτέρως τάξεως ἔχομεν, καὶ διδασκάλους, καὶ μηδὲν τι ἐμποδῶν ὑμῖν παρίσταται, ἰδίως; δε διὰ τὴν κατωτέρω ἐκπαιδεύσιν, ὑπὲρ ἢ οὗ φιλομουστότατος; Σ. ἡμῶν Βασιλεῦς; καὶ τὰ κατὰ καιρὸς διευθύνοντα τὰ τῆς παιδείας ὑπουργεῖα, κατ' ἐξίτησιν δὲ τὸ ἔνθον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς διευθύνσεως του μόνον σκοπὸν προβέβηκεν τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆν τῶν φωτῶν, καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ παραγνωμισμένου δημοδιδασκαλικοῦ κλάδου, ἔδειξαν καὶ δεικνύουσιν ἐνθερον ζῆλον καὶ ἐπιμελίαν.

Προθυμοποιήθητε ὀν, Κύριοι, πρὸς τὸ τέλος τοῦ ὑψηλοῦ ἔργου, διότι νύτυχῆσατε νὰ ὀμολογήθητε γονεῖς, ἐκπληροῦντες; ὅτι δὲ τὸν σκοπὸν τὸ μὲν, ὅτι ἐνώπιον Θεοῦ θέλετε παρασταθῆ, ὅτι ἐξελήρωσατε τὸ πατρικὸν καθῆκον μετ' ὅσας ἠδυνήθητε ἀκριθείας, τὸ δὲ, ὅτι θέλετε ἐγκαυχῆσθε ἐνώπιον τῆς κοινωνίας ἐπὶ γόνις ἀνεπτυγμένοις ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς; χροσμίαι; καὶ τῆς κοινωνίας; καὶ ἐκείτου.

Ἔκτος ἤδη μὴν ἐστὶν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μου ἐνταῦθα καὶ ἕκτος ἀπὸ τῆς διδασκαλίας μου; ὑμεῖς αὐτοί, Κ. Δήμαρχε, Σ. μέλη τῆς ἐπιτροπῆς γινώσκετε, ὅτι κατὰ τὸν πρώτον μῆνα προσήλθον μαθηταί 109 καὶ ἤδη ὑπάρχουσιν καταγεγραμμένοι 164, ὅτι ἡ τῶν φοιτητῶν κατάστασις, ὅτι περιελάβον αὐτοῦ, κατὰ τὴν ὑπερέχον ὀμολογίαν ἢ ὀχι; τοσοῦτον εὐάρεστο; κατὰ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν, καὶ ὅτι τὰ ἔργα ὀν τῶν ἐκπληρωθῶν εἰσι δυσκνήλοχα πρὸς τὸν χρόνον τῆς διδασκαλίας μου, τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετασθησόμενων μαθητῶν θέλει ἀποδείξει τὸ ὑπερβάλλον τῶν κόπων, οὗ; ὑπὲρ αὐτῶν κατέβαλλον.

Ἴπ' ὅψιν δ' ὀμῶν τίθενται οἱ μνηστῆρες καὶ τριμηναῖοι ἐλεγχοί, οἱ κατώσοι τῆς προσκλήσεως, καὶ τὰ καλλιγραφήματα; καὶ ἐκ μὲν τῶν πρώτων θέλετε ἐξαγάγει τὴν πρόδον ἐκάστου φοιτητοῦ, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων τὴν φοίτησιν αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ τρίτου τὴν ἐπίδοσιν κατὰ τῆς καλλιγραφίας.

Λόγος ἐκφωνηθείς παρὰ τοῦ δημοδιδασκάλου Κ. Ἰωάν. Ζέπου τῆν 2 Ἰανουαρίου 1856 κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου ἄθου τοῦ δημοτικῶν Σχολείου Ουραίας.

Ἡ Ἐνταῦθα παρουσία τοῦ φιλομούσου Κ. Νομάρχου, τῶν ἐπιτοπίων Ἀρχῶν, καὶ ἡ συβρὴ τοῦ πλήθους μαρτυροῦσι τὸ ἐπίσημον τῆς τελετῆς. Οὐδεμία πρᾶξι; εἶναι μάλλον θεοφιλες, οὐδεμία δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν Ἕλληνα, ν' ἀναρτίσῃ τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ, εἰμὴ ὅτι βλέπει ἀνεγερθῆμενα διδασκῆται, οἰκῆματα δηλονότι τοιαῦτα τὰ ὅποια ἔχον τὴν ἰδιότητά νὰ διασκορπίζουσι ὡς ἐκ κέντρον τὰς φωτοβόλους ἀκτῖνας τῶν πανταχοῦ.

Ὁ Σ. Βασιλεὺς; καὶ ἡ Κυθέρωνος; Του διορῶντες; ἐν τῷ ἐπιβίβασῆ τῆς Ἑλληνικῆς; νεολαίας τὸ μέγα μέλλον τῆς εἰς ὅρια στενὰ, δίκην λέοντος, περιορισμένης ὠραίας; καὶ ἐνδόξου πατριδος; μας, ἐσπευσαν ἕκτοτε ὅπως διὰ τὴς ἠθικῆς καὶ ἰλικῆς; συνδρομῆς; αὐτῶν ἀποσεδάσωσι τὴν ὀφθῆ ἀχλὺν τοῦ σκότους, καὶ ὀπίσωσι τὸν περιούσιον αὐτῶν λαὸν διὰ τῶν ὀπλων τοῦ φωτός. Τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν, πιστὰ διεργασίαι; καὶ ἐνθεμοὶ ἐκπληρωταὶ τῶν ἀγαθῶν προσβίσεων τῶν κατωτέρωσαν τὴν πραγματικῶσιν αὐτῶν; διὰ ἀγγάλλεται; καὶ εὐγνωμονεῖ πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία.

Ὁ ἄλλος τῆς Ουραίας ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἐστὲρμημένος καταλήθου; καὶ μόνιμου διδασκῆτορος σήμερον ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ ἰδῇ ἐγκαθιδρυμένης; μόνιμης τῆς Μούσας ἐν αὐτῷ. Καὶ ἰδοὺ ὑπὸ τοῖς αἰσιωτέροις; αἰωνοῦς ἀνεγείρεται τὸ προκειμένον διδασκῆτορον τῆ προτροπῆ τοῦ φιλομούσου Νομάρχου μας Κ. Νικολ. Καλλιπερόν, καὶ τῆ ἐπιψηφισίαι;

των προϊταμένων του Δήμου μας, εις ους όφειλομεν ν' αποδώσωμεν τόν δίκαιον έπαινον.

Τό διδασκλήριον τούτο ως τήν ήθικοποίησιν των παιδών υποχόμενον, πολύ σας ευχαριστεί, μεγάλην σας προσεει χαράν, ήτις φαίνεται διακαχυμένη εις τά παιδρά και περιλαμπή πρόσωπα υμών. Τέκνον κίχό του Δήμου τούτου συμμερίζομαι τήν χαράν υμών, επιτρέψατέ μοι δε προσέτι να θεωρώ έμαυτόν ευτυχή και να σεμνύωμαι διότι ήξιώθην να μοι έμπιστευθῃ ή διάπλασις τής νεότητος του Δήμου μας. Άλλά δέν πρέπει ν' άρκεσθούν οι γονεϊς εις τήν άνέγερσιν και έντελή κατάρτισιν του σπουδαστηρίου, όφειλουν να πέμπωσιν εις αυτό τους παιδάς των γενικώς και τακτικώς διότι παρετηρήθη δυστυχώς, ότι ή μέχρι τούδε φοίτησις έγένετο μερικῃ και δικλειμακτικῃ καθότι πολλοί παρενοσούντες τό συμφέρον των προετίμησαν τήν ζωφώδη νύκτα άγλαούς και ζωοπαρόχου ήμέρας, άγνοούντες όποιον πολύτιμον ύλην άφίουν άκατέργαστον.

Κρίνω περιττόν να εἶπω ένταύθα τά άγαθά άποτελέσματα της αληθοῦς παιδείας ή ότι αυτή προάγει τόν άνθρωπον εις τήν άρετήν, δι' ής μόνης προσοικειούται ούτος με τόν Θεόν, εις τόν αληθή προορισμόν του, εστις είναι ή ευδαιμονία του, ή ότι αυτή άνέδειξε περιδοζον τήν άρχαίαν Ελλάδα, καθέδραν των επιστημών και τεχνών, διδάσκαλον έν γένει, τής οικουμένης, ότι αυτή κατέστησεν άξιομιμήτους τους προγόνους ήμών, των οποίων τά σοφά και άθάνατα συγγράμματα εις χρυσήν θήκην έτέθησαν, και ήδη τας λαμπροτέρας βιβλιοθήκας κοσμοούν και ως θαυματουργά έγκόλπια παρά των σοφών των νυν πεπολιτισμένων έθνών φέρονται, ουτε θέλω ν' άναφέρω, ότι ό σοφός Κοραής προτρέπων τους Έλληνας έλεγεν ότι « Η παιδεία, ώ πολυπαθέστατον γένος, θέλει ήμερώσει » και αυτά τά θηρία και μεταβάλλει τό κατά σου μίσος εις άγάπην και « τιμήν » ουτε να εἶπω ότι ή ζωτική δύναμις τής παιδείας άνεμόχλευσε τήν παλιγγενεσίαν μας, και ότι άνευ αυτής ίσως και ήδη ήθελομεν έχει τόν αύχένα κεκλιμένον υπό τόν έπονείδιστον και δυσβάστακτον ζυγόν των βραχάρων δυναστών μας. Παραλείπω, λέγω, ν' αποδείξω τά καλά τής παιδείας διότι όμιλώ πρός Έλληνας και φοβούμαι μήπως μοι άντείπη τις τό του Σπαρτιάτου λόγιον « Τίς γάρ αυτήν ψέγει ; »

Άλλ' εις σε, ώ φιλιτάτη νεολαία, τόν λόγον στρέφων λέγω, ότι δια τήν ήθικην βελτίωσίαν σου, δια τήν ευημερίαν σου, τοσούτοι κόποι καταβάλλονται, τοσαύτα έξοδα δαπανώνται φανού λοιπόν άξία αυτών, δράζον τήν παιδείαν, μήπως άλλως προσκαλέσῃς επί σε τήν θείαν όργήν έγκυψον εις τήν παιδείαν μετά σπουδής, ένόσω έχῃς καιρόν διότι ανεπαισθήτως ή σκιά παρατρέχει τά πάντα. Σὺ εἶσαι ή άγκυρα της πατρίδος, έρεισμα των έλπίδων αυτής, εις σε άρα ένατενίζει και από σε αναμένει τήν άνάγκησιν τής άρχίας αυτής ευλειας.

Και ήμεϊς δε ως επιβλέπωμεν και ά συντρέχωμεν αυτήν εις τας άνάγκας της. Άς αναπέμψωμεν δε εις τόν ύψιστον τας εύχάς μας όπως έδραίωση τό διδασκλήριον τούτο και καταστήσῃ αυτό φωταγωγόν, όπως σώζῃ τόν φιλόλαον Βασιλέα μας, υπό τήν προστασίαν του όποίου πάντα τά άγαθά προέρχονται και άς εἶπωμεν εξ όλης καρδίας.

α Ζήτω ό Βασιλεύς ».

Αριθ. 3,597
Κυπαρισ. τῃ 8 Ιουλ. 1855.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Β. ΝΟΜΑΡΧΙΑΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.
1,278 Περὶ ύποβολῃς του άποτελέσματος των ένιαυ-
Δ. — σίων εξετάσεων τής Έλλ. Σχολῃς Κυπαριστίας.
9.
Περικιωθεισών των ένιαυσίων εξετάσεων των φοιτώντων μαθητών εις

τήν ένταύθα Έλλ. Σχολήν, ύποβάλλομεν έσωκλείστως τόν έλεγχόν, δι' ου έμφαίνεται τό άποτέλεσμα, συνοδευόμενον μ' αναφοράν τής έφορευτικῃς έπιτροπῃς και έμοίαν του διδασκαλου, μετά του προγράμματος του περι των παραδοθησομένων μαθημάτων κατά τήν χειμερινήν εξαμηνίαν του επόντος σχολαπτικού έτους.

Περὶ τής προόδου των μαθητών και τής άόκνου επιμελείας και ικανότητος του διδασκαλου Κ. Α. Κοτζίκη, άν και ή έπιτροπή εκτίθησιν επί τής ύποβαλλομένης αναφοράς των και τας εύχάς των ύπερ του διδασκαλου, ουχ ήττον όμως εκπληροούντες και ήμεϊς τό καθήκόν μας, παρατηρούμεν εύσεβάτως ότι, ή πρόδος των μαθητών σχετικώς πρός τήν ήλικίαν των και τόν χρόνον τής μαθη-ευσώς των είναι άξία παντός έπαινου, όφειλομένου εις τόν διδάσκαλον, διότι εκπληροί μετά ζήλου και προθυμίας τό καθήκόν του, καταβάλλων ύπερ τής εκπαιδευσεώς των πάσαν δυνατήν προσπάθειαν, μεταχειριζόμενος τήν καταλληλοτέραν μέθοδον, εξ ής κατανοούσι τό συντακτικόν και τεχνολογικόν μέρος, ως και τά λοιπά παραδοθέντα αυτοίς μαθήματα περισσότερον δε, διότι άνευ υποχρέωσης του Νόμου διετήρησεν άνωτέραν τάξιν, παραδόσας μαθήματα χρίζοντα ουκ όλίγης μελέτης και κόπων.

Όθεν λαμβάνομεν τήν τιμήν να συστήσωμεν τόν ειρημένον διδάσκαλον εις τήν Β. Νομαρχίαν, προσθέτοντες, ότι απολαμβάνει πάντα έπαινον και δια τόν ήθικόν χαρακτήρα του, και παρακαλείται να συστήσῃ αυτόν εις τό άρμόδιον Υπουργείον, μ' όσας ύπερ τής προκωγῃς του έγκρίνει παρατηρήσεις, διότι είναι άξιος τοιαύτης.

Παρατηρούμεν έπομένως, ότι ή έφορεία συνιστά τήν άνάγκην του διορισμού και δευτέρου διδασκαλου, τήν όποιαν συνομολογούμεν και ήμεϊς, και άποκείται εις τήν Νομαρχίαν να πράξῃ όπως έγκρίνη.

Ευπειθέστατος

Ο έπαρχ. Γραμματεὺς Τριφυλίας
Χρ. Δ. Λαγοπάτης.

Η εξεταστική του Δημοτ. Σχολείου Μεσσαρίας τής
Ανδρου έπιτροπή.

Πρός τόν δημοδιδάσκαλον Κ. Κωνσταντίνον Πετρακιάκην.

Η έπιτροπή έχουσα ύπ' όψιν τής τόν άοκνον και άκραιφνή ζήλον σας περι τήν άκριβή του διδασκαλικού καθήκοντός σας εκπλήρωσιν, συν τούτοις δε και τας έν όλίγω χρόνω μεγάλης προόδους σας, άπονέμει υμίν τους έπαινους της και έκπραζει εκ μέρους της και τήν των γονέων τής νεολαίας ευαρέσκιαν, πεπεισμένη ότι θέλετε δείξει τόν αυτόν ζήλον και εις τό μέλλον, και παράξει αναλόγους προόδους των προσδοκιών της.

Έν Μεσσαρία τής Ανδρου τήν 22 Σεπτεμβρίου 1855.

Τά μέλη τής εξεταστικῃς έπιτροπῃς
Ν. Μ. Κωτάκης, Δ. Μ. Καίρης, Ν. Κωτάκης.

Ίσον τῷ πρωτοτύπῳ.

Έν Άνδρω, τήν 2 Ιανουαρίου 1856.

Ο δημοδιδάσκαλος
Κ. Πετρακιάκης.

ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΑΘ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ.

(Όδός Διόλου αριθ. 337, πλησίον του Γενικ. Ταχυδρομείου.)